

Konserniohjausosasto, talous- ja hallintoyksikkö

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Lausuntopyyntö VN/26120/2023

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto arviomuistiosta viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Arviomuistiossa tarkastellaan tietosuojalainsäädännön rikkomisen mahdollisia seuraamuksia viranomaiselle ja seuraamusjärjestelmän toimivuutta sekä hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisalan viranomaisiin laajentamiseen liittyviä valtiosääntöoikeudellisia ja oikeusjärjestelmän johdonmukaisuutta koskevia kysymyksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Arviomuistiossa on tarkasteltu kattavasti tietosuojasäätelyn seuraamusjärjestelmää sekä tuotu esille ansiokkaasti valtiosääntöoikeudellisia ja oikeusjärjestelmän johdonmukaisuuteen liittyviä kysymyksiä liittyen hallinnollisen seuraamusmaksun määräämiseen viranomaisille. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy arviomuistiossa esitettyihin näkemyksiin siitä, että seuraamusmaksun kohdistamisesta viranomaisiin liittyy edelleen useita haasteita. Seuraamusmaksun määrääminen viranomaiselle on todettu perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ongelmalliseksi.

Arviomuistiossa todetaan, että hallintovaliokunta ja lakivaliokunta pitivät tarpeellisena seurata tietosuojalakia koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetun seuraamusmaksujärjestelmän toimivuutta, koska toimintaympäristö julkisella sektorilla kehittyi monin tavoin. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan toimintaympäristössä ei ole tapahtunut valiokuntien ennakoimaa muutosta, joka edellyttäisi asian arvioimista uudestaan. Mikäli kuitenkin tarkastelua hallinnollisten

seuraamusmaksujen kohdistamisesta julkiseen sektoriin jatketaan, on perusteltua pyytää valiokunnilta uudet arviot asiassa.

Viranomaiseen voidaan kohdistaa kaikkia muita tietosuojasääntelyn mukaisia hallinnollisia toimenpiteitä kuin hallinnollinen seuraamusmaksu, minkä nähdään antavan valvontaviranomaiselle riittävät toimintavaltuudet viranomaisia kohtaan. Lisäksi viranomaisiin kohdistuu laillisuusvalvontaa, viranomaisia sitoo lainmukaisuusperiaate ja virkamiehillä on laaja rikosoikeudellinen virkavastuu. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo näiden varmistavan rekisteröityjen oikeuksien toteutumisen viranomaistoiminnassa ja toimivan riittävällä tavalla ennalta estävästi. Siten viranomaisten toimien laiminlyöntien sanktioimisella ei välttämättä olisi rekisteröityjen oikeuksia parantavaa vaikutusta.

Mikäli viranomaiselle voitaisiin määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu yksityiselämän suojan rikkomisesta, se saattaisi asettaa tämän perusoikeuden muiden perusoikeuksien yläpuolelle sanktioimisen näkökulmasta. Tämä voisi johtaa tilanteeseen, jossa viranomaiset keskittyisivät yksityiselämän suojan varmistamiseen muiden perusoikeuksien kustannuksella. Erityisesti se saattaisi kaventaa julkisuuslain tosiasiallista soveltamisalaa sekä heikentää julkisuusperiaatteen toteutumista ja tiedon avoimuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo myös, että hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen viranomaiselle tapahtuneen tietosuojaloukkauksen seurauksena vaikuttaisi joko suoraan tai epäsuorasti viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, julkisten palveluiden toimivuuteen ja toiminnan kehittämiseen. Hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen viranomaiselle tilanteessa, jossa viranomainen käyttää resursseja jo tapahtuneen tietosuojaloukkauksen korjaaviin toimenpiteisiin ja julkiseen sektoriin kohdistuu säästötoimenpiteitä, nähdään ennemminkin heikentävän kansalaisten oikeuksia kuin parantavan niitä. Siten hallinnollisella seuraamusmaksun määräämisestä viranomaiselle ei olisi vastaavia hyötyjä kuin määräämisestä yksityisen sektorin toimijalle sen jälkeen, kun tietosuojaloukkaus on jo tapahtunut. Olisi siten perusteltua punnita asian mahdollisessa jatkovalmistelussa seuraamusmaksun tarkoituksenmukaisuutta ja hyötyjä sen säätämisestä aiheutuvaan työhön ja perusoikeuksien epätasapainottumiseen nähden. Lisäksi seuraamusmaksu maksettaisiin käytännössä julkisyhteisöjen verovaroin kerättävistä budjeteista.

Arviomuistiossa tuodaan myös ansiokkaasti esille usean muun Euroopan unionin jäsenvaltion sääntelyä tietosuojasääntelyn rikkomisesta koituvista hallinnollisista seuraamusmaksuista. Jäsenvaltioiden sääntelyn vertailun perusteella julkiselle sektorille ei ole pääsääntöisesti mahdollista määrätä hallinnollista seuraamusmaksua vastaavasti kuin yksityiselle sektorille. Useassa maassa, jossa on mahdollista määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu viranomaiselle, on hyvin perustellusti rajattu joitain toimialoja seuraamusmaksusääntelyn ulkopuolelle tai tehty muita rajoituksia sääntelyyn. Tämän vuoksi liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että

arviomuistion kansainvälisessä vertailussa esille tuodut asiat eivät myöskään tue tietosuojaloukkauksien hallinnollisen seuraamusmaksun säätämistä koskemaan suomalaisia viranomaisia.

Olli-Pekka Rantala
osastopäällikkö, ylijohdaja

Mikko Nygård
talous- ja hallintojohtaja

VN/26120/2023-LVM-46

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: